

УДК 82-1

PHILOSOPHICAL CONCEPT OF A MAN IN THE POEM "PARADISE LOST"**ФІЛОСОФСЬКА КОНЦЕПЦІЯ ЛЮДИНИ У ПОЕМІ «ВТРАЧЕНИЙ РАЙ»****Parnus K.I. / Парнус К.І.**ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1811-0980>

викладач кафедри іноземних мов / lecturer of the department of foreign languages

Fursova L.I. / Фурсова Л.І.

ст. викладач кафедри теоретичної і прикладної лінгвістики / senior lecturer of the Department of Theoretical and Applied Linguistics

Svysiuk O. V. / Свисьюк О.В.<https://orcid.org/0000-0002-2775-588X>

ст. викладач кафедри іноземних мов / senior lecturer of the department of foreign languages Zhytomyr Polytechnic State University, Zhytomyr, Zhytomyr region, Ukraine, 10003

Державний університет «Житомирська Політехніка», Житомир, Житомирська область, Україна, 10003

Анотація. Емпіричне дослідження здійснено на матеріалі поеми Джона Мільтона «Втрачений Рай». Розкрито роль людини, що стоїть в центрі світобудови та самостійно обирає спосіб життя та нелегкий шлях пошуку істини. Досліджено парадигми світотворення та порятунку, що дають змогу приймати життя таким, яким воно є: з його духовною та фізичною боротьбою, з реальними людськими якостями, з вірою в здатність людини перемогти хаос власних пристрастей.

Потреба в науковому дослідженні публіцистики Джона Мільтона актуальна через ті ідеї, які вона вносить в масово комунікаційний дискурс, актуалізує в сучасному соціумі. Метою дослідження є обґрунтування методології концептуального підходу до публіцистичного твору Джона Мільтона «Втрачений Рай». Твір був задуманий як гігантська алегорична картина усіх часів: усього минулого, сьогодення і майбутнього людства - історії вікової боротьби Добра і Зла, як книга про сенс життя і долю, як епос, який прославляє Англію і її культуру. Поема спрямована проти індивідуалізму і розсудливості, які, за Мілтоном, вели до розбещеності, нігілізму та соціальної несправедливості. Мільтон вчить приймати життя таким, яким воно є: з його духовною та фізичною боротьбою, з реальними людськими якостями, з вірою в здатність людини перемогти хаос власних пристрастей. Незліченні поетичні фарби у передачі почуттів, музикальність вірша, грізні акорди, що говорять про непримиренність у справі віри, дають вічне життя епопеї XVII століття.

Ключові слова: публіцистика Джона Мільтона, публіцистична поема Джона Мільтона «Втрачений Рай», творіння життя Мільтона, філософія Мільтона, філософська концепція людини, комунікаційний дискурс, центр світобудови, ідилічний світ, пуританин.

Актуальність теми дослідження.

Джон Мільтон (1608-1674), один з найвидатніших поетів Англії, був у той же час видатним політичним письменником. Близько двадцяти років свого життя він присвятив політичній боротьбі, і його політичні памфлети являють собою одну з найцікавіших пам'яток тієї бурхливої епохи, яку Англія пережила в XVII ст. Саме жанр памфлету дозволяв поєднати політичний пафос, філософську проблематику та активну авторську позицію. Об'єктом памфлетної критики були реальні люди та факти, тому історіографічність політичних памфлетів є беззаперечною.

Потреба в науковому дослідженні публіцистики Джона Мільтона актуальна через ті ідеї, які вона вносить в масово комунікаційний дискурс, актуалізує в сучасному соціумі, адже нерідко вони вербалізуються крізь призму найважливіших концептів, ідеологем, які постають в епіцентрі громадських дискусій, торкаючись найважливіших питань буття людини і нації.

Предметом дослідження є світоглядні концепти, що відображають настанови публіцистичного дискурсу Джона Мільтона.

Об'єктом дослідження є вибрана публіцистика Джона Мільтона.

Мета дослідження – обґрунтування методології концептуального підходу до публіцистики Джона Мільтона.

Методи дослідженні використані загальнонаукові методи: аналіз, синтез, узагальнення. Також використаний бібліографічно-описовий метод, який допоміг залучити і систематизувати публіцистику Джона Мільтона. Емпіричне дослідження здійснено на матеріалі публіцистичних текстів Джона Мільтона.

Пропоноване дослідження проведене з використанням загальнонаукових методів аналізу, синтезу і узагальнення, а також бібліографічно-описового методу з метою залучення та систематизації публіцистики Джона Мільтона. Емпіричне дослідження здійснено на матеріалі публіцистичних текстів Джона Мільтона.

Теоретичне та практичне значення отриманих результатів відображається в аналізі публіцистики Джона Мільтона; за допомогою головних концептів розширюються параметри свідомих досліджень.

До написання головного творіння життя Мільтон приступив лише в кінці 50-х років, хоча в нього неодноразово виникав такий задум у молоді роки. Релігійний епос вимагав не лише зрілості, але й тієї мудрості, яку надає життя, та релігійного почуття. Про серйозність намірів Мільтона свідчить те, що його попередні епічні задуми залишилися нереалізованими не через відсутність сил і засобів, а внаслідок прагнення створити щось "більше ніж героїчне", божественно-космічне. Якби Мільтон реалізував кембріджські чи італійські задуми, цілком можливо, що «Втрачений Рай» так би і не був написаний. Втім, він не з'явився б і без цих задумів, тому що твір такого масштабу виношується все життя. Першочергово вражає космічна грандіозність поеми. У самих цих задумах вже містилися багато ідей та образів, що знайшли втілення у Втраченому Раю: ідея виховання людства, боротьби Добра і Зла в серцях людей, високих моральних діянь, образу пророка-викривача, все-очищаючого Христа, бунту Сатани. [1, 94 с.]

«Втрачений Рай» був задуманий як гігантська алегорична картина всіх часів: усього минулого, сьогодення і майбутнього людства - історії вікової боротьби Добра і Зла, як книга про сенс життя і долю, як епос, який прославляє Англію і її культуру. Така ідея вимагала не лише натхнення або майстерності, вона вимагала знань, кропіткої праці, життєвого досвіду. Коли в один твір вкладаються задуми всього життя, коли він складається з ланок різних історичних епох, такий твір не може бути простим.

Драматичні події «Втраченого раю» розігруються на тлі неозорих просторів Всесвіту. Увесь світ і людська історія постають в епосі як арена

багатовікової боротьби між Добром і Злом, як поприще божественного і сатанинського начал. Мільтон малює в поемі вражаючі сцени битв небесних легіонів і оспівує перемогу Бога над Дияволом, оповідає про гріхопадіння Адама та Єви і тимчасову перемогу Сатани, пророкує прийдешнє спасіння людства і складний, але неухильний його шлях до вдосконалення. Так, скориставшись «мовою, страстями й ілюзіями, запозиченими зі Старого завіту», він приходять до оптимістичного висновку про неминуче торжество Добра у світі, висновку, особливо актуальному в «злі дні» Реставрації. [13, 316-317 с.]

Людина зображується у поемі «Втрачений рай» як істота, що стоїть в центрі світобудови: на «сходах Природи» вона займає середнє положення між чуттєвим тваринним світом і світом ангелів. Вона – найвища із земних істот, намісник Бога на Землі, вона змикає воедино нижчу та вищу сфери буття. Перед Адамом і Євою відкривається світлий шлях духовного піднесення, за їхніми спинами розверзається похмура безодня, що загрожує поглинути їх, якщо вони зрадять Бога. Древо пізнання добра і зла, що росте в серці Едему, є символом наданої першим людям свободи вибору. Його призначення – випробувати віру людей у Творця.

Органічно включена до загального непорушного порядку, Людина стає точкою заломлення протидіючих впливів, випромінюваних могутніми космічними силами. Поет поміщає своїх героїв – як у просторовому, так і в життєво-етичному відношенні – в самому центрі Всесвіту, на півдорозі між Емпіреєм і Пеклом. За Мільтоном, люди самі відповідальні за свою долю: наділені розумом і вільною волею, вони повинні кожен мить свого життя вибирати між Богом і Сатаною, добром і злом, творенням і руйнуванням, духовною величчю та моральною ницістю. [11, 224 с.]

На думку поета, людина споконвічно прекрасна. Вона створена всеблагим і премудрим божеством, в ньому немає і не може бути вад. Адам – втілення сили, мужності і глибокодумності, Єва – жіночої досконалості і чарівності. Любов Адама і Єви – ідеальне поєднання духовної близькості і фізичного потягу. Життя перших людей у земному Раю просте, рясне і прекрасне. Щедра природа в надлишку обдаровує їх усім необхідним. Лише порушивши заповідь божу, скуштувавши заборонений плід, Адам і Єва позбавляються безсмертя і блаженства, дарованих їм при створенні, і прирікають рід людський на тяжкі випробування.

Неважко помітити, що образи перших людей задумані Мільтоном як втілення релігійного та гуманістичного ідеалу, тобто як ідеальні образи людей, оскільки вони постають як покірні Богу мешканці раю. Проте зрештою вони виявляються в зображенні поета більш людяними, більш близькими до гуманістичної норми саме після гріхопадіння і вигнання з райського оселі. [19, 111-112 с.]

Безтурботна картина буття перших людей в раю виразно протиставлена в поемі картині бурхливого, збентеженого, драматично приголомшеного світу. Адамові і Єві в ролі безгрішних мешканців Едему невідомі протиріччя, ворожнеча, душевні терзання. Вони не знають тягара непосильної праці і смерті. Але їх блаженство ґрунтується на покірності волі божій, припускає

відмову від спокус пізнання і нерозривно пов'язане з обмеженістю райської ідилії. Ідилічний світ руйнується, як тільки в нього вривається Сатана.

Цікаві в поемі мотиви непокори перших людей правіці божій: скуштувати заборонений плід спонукає Єву невгамовна жага знання. Адам же робить фатальний крок із співчуття та любові до Єви, хоча й усвідомлює, що своїм вчинком ставить «людське» вище «божеського». Не менш самовіддано Єва після гріхопадіння Адама пропонує повністю прийняти на себе кару, що загрожує їм обом. Перші люди справді великі в ту хвилину, коли напередодні трагічних змін, що на них очікують, в гордій самоті протистоять всім силам Неба і Пекла. Зі співчуттям малюючи сцену гріхопадіння, Мільтон впритул підходить до виправдання вчинку своїх героїв, що не узгоджується з церковною концепцією.

Вустами Адама, мимовільного глядача грізного «фільму століть», Мільтон засуджує соціальні лиха, які розтлівають людську душу: війни, деспотизм, феодална нерівність. Хоча поет, описуючи пророчі видіння героя, формально залишається в рамках біблійних легенд, він, по суті, розвиває в останніх книгах поеми свою концепцію історичного процесу – процесу стихійного, сповненого трагізму і внутрішніх протиріч, але який неухильно пробиває собі шлях вперед. [5, с. 477-478]

Мільтон втілює свою філософію в релігійній формі, але це не повинно затулити від нас новизну та історико-літературне значення його концепцій: поет був найближчим попередником просвітителів і в прославленні праці як головного призначення людського буття, і в захисті прав розуму і прагнення до знання, і в утвердженні ідей свободи і гуманності. Для багатьох поколінь читачів «Втрачений рай» став філософсько-поетичним узагальненням драматичного досвіду людини, що в муках набуває своє справжнє ество і що йде, серед лих і катастроф, до духовного просвітлення, до заповітних ідеалів свободи і справедливості.

Поема Мільтона була найбільшою і чи не найталановитішою з численних спроб письменників XVI-XVII ст. відродити епос в його класичній формі. Вищим зразком служили Мільтону епічні поети античності - Гомер і Вергілій. Дотримуючись їх, автор прагнув намалювати у «Втраченому раю» універсальну картину буття: битви, що вирішують долі народів, піднесені образи небожителів і людські обличчя, а також різні побутові подробиці. Поет скрупульозно відтворює композицію античних зразків, широко використовує характерні для епосу прийоми гіперболізації, постійні епітети, розгорнуті порівняння. [7, 416 с.]

На відміну від своїх вчителів, Гомера і Вергілія, поет хотів створити твір, що не обмежений конкретно-історичною тематикою, але має всесвітні, загальнолюдські масштаби. У цьому відношенні задум Мільтона був співзвучний задумам іншого його попередника - великого Данте, який, як і він, творив на рубежі двох епох, як і він, присвятив життя боротьбі і поезії. Подібно автору «Божественної комедії», поет прагнув надати своєму твору характер всеосяжного, придатного для всіх часів символічного зображення того, що було, є і буде.

Майстерність Мільтона-художника позначилась особливо яскраво в описі дійових осіб поеми. Мільтон поступово розкриває різнобічні образи своїх героїв. Так, наприклад, показавши спочатку Адама і Єву разом, Мільтон характеризує їх окремо, використовуючи прийом своєрідного звуження, обмеження картини: спочатку весь Едем, слідом одну із його галявин, далі – людей, нарешті, окремо Адама і окремо Єву. [14, 382 с.]

Адам, яким він є описаний у Мільтона, - втілення доблесті, мудрості, мужності. З цими якостями поєднана жива людська привабливість Адама, що одухотворяє його слова і жести. Царственный, мужній і привабливий Адам задуманий як гармонічний образ людини. Внутрішній світ Адама багатий. На думку Мільтона, його складають розум, уява, почуття, пристрасті і «вільна воля».

Одна з найважливіших проблем концепції особистості у Мільтона - це проблема могутності людського розуму. Розкриття даної проблеми в поемі носить особистісний характер, і для розуміння цього не можна забувати про ставлення поета до книг, знань в цілому, його уявлення про сучасну науку. Проблема людського розуму нерозривно пов'язана з проблемою свободи волі: розум вільної людини практично не має меж, але він виявляється скутим, як тільки людина підпорядковується пристрастям. [11, 228 с.]

Мільтон був переконаний, що «вільна воля», якою керує розум, допоможе людству знайти об'єктивно правильне вирішення історичних завдань, які стоять перед ним, знайти об'єктивно правильний шлях, який приведе людство до щастя і справедливості. Свою віру в силу розуму, доброї волі людини Мільтон висловив неявно, суперечливо, алегорично. Але він заявив про неї у весь голос в ту пору, коли письменники феодально-католицької реакції і багаточисельні ханджі із табору «реформованої церкви» зображали людину іграшкою в руках «Провидіння» або «Приречення» - в руках потойбічних сил, і тим вселяли читачеві реакційні ідеї пасивності і смиренності. Говорячи про цю сторону людської особистості, Мільтон був аж ніяк не у всьому оригінальний. Він багато в чому залежав від кальвіністського вчення про приречення, хоча далеко не завжди був з ним згоден. Однак при всій заплутаності і суперечливості теології Мільтона «вільна воля» Адама прославлена в поемі як велике активне начало, що рухає людину вперед, і в цьому Мільтон виявлявся противником всіх своїх церковних наставників. [10, с. 10-11]

Поруч з Адамом в поемі постає чудовий за своєю привабливістю образ Єви. Обсипавши Єву похвалами абстрактного характеру (цнотливість, краса, доброта, м'якість і т. п.), Мільтон разом з тим створює її образ, живий та індивідуальний.

Оспівуючи любов Адама і Єви, Мільтон створював поетичне зображення сімейного щастя подружньої пари, уважної і ніжної у своїх стосунках, щирої і чистої, нерозривно зв'язаної своїми почуттями, яка розділяє горе, працю і радість.

Адам сміливо переступає межу, яка відділяє його від «грішниці» Єви. Цим вчинком він також вчиняє «повстання проти авторитету», виправдовує характеристику, дану йому Мільтоном як людині мужній і рішучій. Опис

вчинку Адама належить до числа тих епізодів поеми, на основі яких можна говорити про її гуманістичний зміст. Сатана «порушив закон», підкорившись владолубовству і заздощам; Адам «грішить» в ім'я своєї любові до іншої людини, і якщо для пуританина обидві пристрасті були однаково «порочні», то Мільтон розглядав їх інакше. Осуджуючи Сатану, поет возвеличував Адама. Його людина по-справжньому прекрасна в ту хвилину, коли разом зі своєю подругою протистоїть всім силам неба і пекла, які не будуть зволікати повстати проти нього. [6, 119 с.]

Однак поруч з Сатаною «царственна людина» Мільтона інколи явно губиться, програє. В бесідах з ангелами Адам більше запитує, ніж сам говорить, або залишається просто безмовним. Перед «посланцями бога» він одразу стає істотою нижчого порядку, готовою прийняти будь-яку несправедливість «авторитету» і навіть виправдати її з допомогою немудрої софістики.

Так сам Мільтон паралізує ті якості «царственої людини», які вклав в свого Адама. Перш за все, поет поспішає обмежити можливості людського розуму, споруджує для нього перешкоду; у відповідь на допитливі запитання про світобудову Рафаїл суворо зупиняє його, нагадуючи Адамові, що він – лише людина, і нехай не мріє проникнути в деякі таємниці всесвіту.

Релігійне начало, що так спотворило образ людини в поемі Мільтона і позбавило його можливості бути істинним героєм «вільної волі», ще сильніше позначилось в образах бога, його сина і ангелів. [13, 320 с.]

Переходячи від космічних масштабів до опису психології людини, роблячи духовний світ героїв основним об'єктом зображення, Мільтон виводив свою поему із руслу епопеї. Досі, як і належить в епосі, події все ж домінували над персонажами, але в дев'ятій книзі багато що змінюється. Епічна передісторія поступається місцем гострому драматичному конфлікту, в ході якого змінюється сама сутність людини. Герою епопей 16-17 століть не властиво змінюватися. Це цілісний, закінчений образ, вираження усталеної соціальної традиції. Але Мільтон прагне якраз до того, щоб показати, як змінились герої поеми в результаті подій, що відбуваються. Адам і Єва, вигнані з раю, піднімаються на нову, вищу ступінь людяності. [18, 77 с.]

В дев'ятій і частково десятій драматичний елемент домінує над епічним. Переродження ідилічної людини в трагічного героя, вихід із пасторалі до суворої дійсності (а це і є головна тема епопеї Мільтона) відбувається саме тут. При цьому Мільтон особливу увагу приділяє опису переживань Адама і Єви в момент гострої кризи.

Протиставленням літературно організованої мови Сатани є мова Адама – порівняно бідна за словником, але лаконічна та енергійна. За допомогою такої мови автор намагається розкрити духовний світ щирої і ще недосвідченої істоти, якою є людина до гріхопадіння [11, 230 с.].

Висновки.

Войовнича релігійність пуританина втілила дух часу в образі душі, що рветься на свободу. Пафосу цієї демонічної сторони «Втраченого Раю» відповідають поетичні описи раю, любові перших людей і їхнього вигнання. Незліченні поетичні фарби у передачі почуттів, музикальність вірша, грізні

акорди, що говорять про непримиренність у справі віри, дають вічне життя епопеї XVII століття.

«Втрачений Рай» - поема, яка спрямована проти індивідуалізму і розсудливості, які, за Мільтона, вели до розбещеності, нігілізму та соціальної несправедливості. Мільтон вчить приймати життя таким, яким воно є: з його духовною та фізичною боротьбою, з реальними людськими якостями, з вірою в здатність людини перемогти хаос власних пристрастей.

Література

1. Алябьева Л. Литературная профессия в Англии в 16-19 веках. – М., 2004. – 275 с.
2. Аникст А. Джон Мильтон // Джон Мильтон. Потерянный рай. Стихотворения. Самсон-борец. - М.: Художественная литература, 1976. – 389 с.
3. Аникст А.А. Ренессанс, маньеризм и барокко в литературе и театре Западной Европы // Ренессанс, барокко, классицизм: Проблемы стилей в западноевропейском искусстве XV - XVII вв. - М., 1966. – 490 с.
4. Аполлодор. Мифологическая библиотека. -Л.: Наука, 1972.
5. Артамонов С.Д. История зарубежной литературы XVIII-XX вв.: Учеб. для студентов пед. ин-тов по спец. № 2101 «Рус. яз. и лит.» - 2-е изд., дораб. – М.: Просвещение, 1988. – 608 с.
6. Барг М.А. Великая английская революция в портретах ее деятелей. -М.: Мысль, 1991. – 218 с.
7. Виппер Ю.Б. О «семнадцатом веке» как особой эпохе в истории западноевропейских литератур // XVII век в мировом литературном развитии. - М., 1969. – 550 с.
8. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури XVII-XVIII століття: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закладів / Г. Й. Давиденко, М. О. Величко. - К.: Центр учбової літератури, 2007. - 400 с.
9. Доре Г. Гравюры к поэме Джона Мильтона «Потерянный рай» // Репринтное издание. - СПб.: Альфарет, 2006. - 40 с.
10. Дьяконова Н.Я., Киреева И.В., Ковалева И.С. Зарубежная литература. Проблемы метода, Выпуск 2 / Издат. Ленинградского университета, 1984. – 150 с.
11. Жирмунская Н.А., Плавский З.И., Разумовская М.В. История зарубежной литературы XVII века: Учеб. для филол. спец. вузов. Под ред. Плавского З.И. – М.: Высш. шк., 1987. – 248 с.
12. История английской литературы. Т. 1. Вып. 2. - М.: Л., 1945. – 425 с.
13. Мильтон Дж. Потерянный рай: Поэма / Пер. с англ. Н. Холодковского. – СПб.: Азбука, Азбука-Аттикус, 2013. – 480 с.
14. Мильтон Дж. Потерянный рай; Возвращенный рай; поэмы. // Эксмо, 2009. - 605 с.
15. Некрасова Е. А. Творчество Вильяма Блейка // Изд-во Московского университета, 1962. - 181 с.
16. Самарин Р.М. Зарубежная литература: Учеб. пособие для филол. спец. вузов/Сост. Волкова М.Р.; Предисл. Русаковой А.В.; Послесл. Сучкова Б.Л. – 2-

е узд., испр. и доп. – М.: Высш. шк., 1987. – 368 с.

17. Согрин В.В. и др. Либерализм Запада XVII-XX вв. - М., 1995. – 250 с.

18. Степовик Д. Иконологія і іконографія.//Івано-Франківськ, 2003. - 256 с.

19. Чамеев А. Мильтон и его поэма «Потерянный рай». - Л., 1986. – 190 с.

20. Чичерин Б.Н. Мильтон// Политические мыслители древнего и нового мира. М.: Гардарики, 2001. – 319 с.

References

1. Alyabieva L. Literary profession in England in the 16-19 centuries. - М., 2004. - 275 p.

2. Anikst A. John Milton // John Milton. Paradise Lost. Poems. Samson the Fighter. - М.: Художественная литература, 1976. - 389 с.

3. Anikst AA Renaissance, Mannerism and Baroque in the literature and theater of Western Europe // Renaissance, Baroque, Classicism: Problems of styles in Western European art of the XV - XVII centuries. - М., 1966. - 490 p.

4. Apollodorus. Mythological library. -L.: Nauka, 1972.

5. Artamonov SD History of foreign literature of the XVIII-XX centuries: Textbook. for ped students. in-tov on special. № 2101 «Rus. I'm from. and lit. » - 2nd ed., Final. - М.: Enlightenment, 1988. - 608 p.

6. Barg MA. The Great English Revolution in the portraits of its figures. -М.: Mysl, 1991. - 218 p.

7. Vipper Yu.B. On the "seventeenth century" as a special era in the history of Western European literature // XVII century in world literary development. - М., 1969. - 550 p.

8. Davydenko GY History of foreign literature of the XVII-XVIII centuries: a textbook for students. higher textbook institutions / GY Davydenko, MO Velichko. - Kyiv: Center for Educational Literature, 2007. - 400 p.

9. Dore G. Engravings for the poem by John Milton "Paradise Lost" // Reprint edition. - SPb.: Alpharet, 2006. - 40 p.

10. Dyakonova N.Ya., Kireeva IV, Kovaleva IS Foreign literature. Method Problems, Issue 2 / Ed. Leningrad University, 1984. - 150 p.

11. Zhirmunskaya NA, Plavskin ZI, Razumovskaya MV History of foreign literature of the seventeenth century: Textbook. for philol. special universities. Ed. Plavskina ZI - М.: Higher. school, 1987. - 248 p.

12. History of English literature. T. 1. Issue. 2. - М.: L., 1945. - 425 s.

13. Milton J. The Lost Paradise: A Poem / Per. with English N. Kholodkovsky. - SPb.: Azbuka, Azbuka-Atticus, 2013. - 480 p.

14. Milton J. The Lost Paradise; Returned paradise; poems. // Exmo, 2009. - 605 p.

15. Nekrasova EA Creativity of William Blake // Moscow University Press, 1962. - 181 p.

16. Samarin RM Foreign Literature: Textbook. manual for philol. special universities / Comp. Volkova MR; Prev. Rusakova AV; Aftermath Suchkova BL - 2-е узд., Испр. and ext. - М.: Higher. school, 1987. - 368 p.

17. Sogrin VV etc. Liberalism of the West XVII-XX centuries. - М., 1995. - 250 p.

18. Stepovik D. Iconology and iconography.// Ivano-Frankivsk, 2003. - 256 p.

19. Chameev A. Milton and his poem "Paradise Lost". - Л., 1986. - 190 p.

20. Chicherin BN Milton // Political thinkers of the ancient and new world. М.: Gardariki, 2001. - 319 s.

Abstract. Empirical research is based on the John Milton's poem "Paradise Lost". The role of a person who is at the center of the universe and independently chooses a way of life as well as a difficult way to find the truth is revealed. The paradigms of the world creation and salvation under study make it possible to accept life as it is: with its spiritual and physical struggle, with real human qualities, with faith in man's ability to overcome the chaos of his own passions.

The need for the scientific study of journalism by John Milton is relevant because of the ideas that it introduces into the mass communication discourse, actualizes in modern society. The purpose of the study is to substantiate the methodology of the conceptual approach to the journalistic work of John Milton "Paradise Lost". The work was conceived as a giant allegorical picture of all times: all the past, present and future of mankind - the history of the age-old struggle between Good and Evil, as a book about the meaning of life and destiny, as an epic glorifying England and its culture. The poem is directed against individualism and prudence, which, according to Milton, led to corruption, nihilism and social injustice. Milton teaches to accept life as it is: with its spiritual and physical struggle, with real human qualities, with faith in the ability of man to overcome the chaos of his own passions. Countless poetic colors in the transmission of feelings, the musicality of the poem, the formidable chords that speak of intransigence in the matter of faith, give eternal life to the epic of the XVII century.

Key words: *John Milton's journalism, John Milton's journalistic poem "Paradise Lost", creation of Milton's life, Milton's philosophy, philosophical concept of man, communication discourse, center of the universe, idyllic world, Puritan.*